

J E L E N K Ö R.

57. szám

Pest, szerda. Julius 18.

1832.

Foglalat: Magyarország (Ötödik közlés a' magyar tudós társaság részéről. Kir. kamarai hivatalokról tudósítás. Gradaesevics, boszniai pártütök vezére, Eszéken). Anglia (Parliamenti ülések jun. 27, 28, 29dikéről. Fergusson újabb indítványa a' Lengyel nép ügyében. Scott és irlandi reformbill). Franciaország. (Moniteur habozásai. A' liberalis és royalista oppositio szabadon. Ministerium ingatagsága. Egyebek). Hollandia. (A' 64 és 65dik protocollumok kivonatban). Németország. (Mannheimban zavargás egy újságcikkely végett. Német szövetségi gyűlés végzése a' nagy lépéssel közelgető németországi revolutio elnyomására —). Elegyhírek. Pénzfolyamat. Gabonaár.

MAGYARORSZÁG.

Ötödik közlés

a' magyar tudós társaság részéről 1832.

Örvendve nézi a' társaság, hogy f. e. Mart. 18kán és 30kán költ 's a' pesti két magyar újságban hivatalosan kiadott felszömlítésára, a' tudományos munkák 61 cikkje közül maig ötvennek; a' 69 játékszini művekből pedig huszonegynek találkozott magyarra tevője, kik között hétfele tudományos munkán ketten is dolgoznak, mert három 's négy is jelentvén becses nevét ugyan azon egy könyvre, a' társaság, versenytfordíthatás megállapítását találta legigazságosabbnak.

Mindig érkezővén pedig a' már elfoglaltakra is jelentés, egyszersmind szükségesnek véle a' társaság annak közzé tételét ezennel, hogy a' maig elfoglalt tudományos vagy játékszini munkára csak az e' f. e. Septembere 1ső napjáig fogad el még új jelentést; azon túl egyedül ezen itt alább előterjesztendő még fenn maradt munkák közül jelelhet ki magának a' fordítani akaró; ide értvén azt, hogy ezek közül jövő Septemberig is akármellyik választható.

Emberét várja még, mint eddig fennmaradt munka:

A.

A' nyelvtudomány osztályából.

1. Quintilianus. De institutione oratoria és de oratoribus sive de causis corruptae eloquentiae.

A' történettudomány osztályából.

2. Julius Caesar minden munkái.
3. Gillies, History of ancient Greece, its colonies and conquests. 5 vol. 8.
4. Robertson, History of the emperor Charles the fifth. 4 vol. 8. Remer német fordításának hasznávével.
5. Mackintosh, History of England 2 vol. 8.
6. Perceval, History of Italy.

A' mathesis osztályából.

7. Euclidis elementa, (στοιχία).

A' természettudomány osztályából.

8. Arnott Elemente der Physik.
9. Schmalz, Diagnostische Tabellen.
10. Carus Gynaekologie.
11. Hora Geburtshülfe.

B.

A' játékszini munkák közül még fordítóra vár:
Olaszból.

1. Alfieri tól. 1. Bruto primo 2. Bruto secundo. Angolból.

Shakspeare tól. 3. The tempest. 4. Merry wives of Windsor. 5. What You will. 6. Much ado about nothing. 7. Love's labour's lost. 8. Merchant of Venice. 9. King John. 10. King Richard II. 11. King Henry V. 12—14. King Henry VI Part. 1—3. 15. King Richard III. 16. King Henry VIII. 17. Julius Caesar. 18. Romeo and Juliet. Sheridan tól. 19. The school for scandal. 20. The rivals.

Francziából.

P. Corneille tól. 21. Le Cid. Jean Racine ből. 22. Andromaque. 23. Britannicus. 24. Phédre. 25. Athalie Voltairé tól. 26. Alzire. 27. Tancrede. Moliere tól. 28. Le tartuffe. 29. Les femmes savantes. Regnard tól. 30. Le joueur. Legrand tól. 31. Le roi de Cocagne. Collin d'Harleville tól. 32. Le vieux garçon. Delavignette tól. 33. L'école des vieillards.

Németből.

Lessing tól. 34. Minna von Barnhelm. 35. Nathan der Weise. Schrödert tól. 36. Das Testament. 37. Der Murrkopf. Iffland tól. 38. Die Jäger. 39. Göthet tól. Götz von Berlichingen.

Spanyolból.

Lopez de Vega, Calderon de la Barca és Moreto y Eavana jelesb darabjai, mellyek a' játékszinen is előfordulnak. —

Továbbá a' fennforgóbb énekesjátékok.

Kivehetni e' czimekből a' fenn említett napokon költ hirdetésben foglalt munkákkal összevetés után, mikre jelentheti magát a' fordítani akaró még September 1ső napjáig.

Ismételtetik, hogy a' társaság ezen fennmaradottak fordítására nézve is, az említett helyeken már hírül adott kikötéseinkr megtekintésére figyelmezteti azon hazafiakat, kiket

további részvétre tud gerjeszteni a' tudomány és szép műv boldog szeretete 's kiket hallgatásból kiemel az éltető nemzeti buzgalom.

A' bejelentés folyvást, alólirtnál történik, levélben, ki minden tisztelt jelentőnek tudtára fogja adni akadható versenytársát azon kérdéssel, ha kíván e' azzal vívni vagy eláll 's inkább kényére lévén az egyedül dolgozás, más munkát választ. Meddig tart az e' fennmaradt munkák elfoglalhatásának ideje, arról később szól majd híradás. Tudtául leszen téve minden olyan hazafinak is, ki magát már rég jelentette 's hihetőleg fordításhoz is fogott, ha valaki Septemberig melléje akarna állani a' pályán; midőn pedig a' legtávolabb lakóhoz is, September közepéig a' felől tudósítása nem megy, akkor kiki bizonyos lehet, hogy versenytársa nincsen 's fordítását, mihelyt kész, méltóztassék, csinosan írva, egyenesen hozzám küldeni. Julius 15kén 1832.

Döbrentei Gábor, m. k.

T i t o k n o k.

Lakik Budán, a' hídnál, Pistori ház Nro. 81.

(Kir. kam. tudósítás).

A' nagymélt. m. kir. udv. kamara Fuccini kam. Kastellán-hivatalra Pavacich Antalt; a' lipsei bánya kamarai urodalmi kasznárságra pedig Nikl Jánost nevezte ki.

Thann Ferencz k. Sebész, és Sax János ellenáros, mindkettő Maluzsinán, a' Szomolnoki bánya kerületben, meghalt.

Klenaki kir. harminczados Reiter Sándor e' h. 3dikán megholt.

Eszékről jul. 10. e' hiteles tudósítást vetünk: Hajdani szokások fentartása ürügye alatt pártot ütvén a' boszniai népség (a' tusa kimeneteléről l. Jel. 56 sz.) látszott ugyan a' szerencse jobb sikerrel kedvezni eleinte a' pártütőknek, de midőn a' szerviai népség a' török császári haddal egyesült, 's rendszeresen gyakorlott katona lépett csatamezőre, ált nem törhetvén ezek rendeit a' tanittatlan lázadók, 's az álgugolyók öldökléseit ki nem állhatván, szétüzetek, 's futásban keresék menedéket. Fővezérok a' pártütőknek (ki is saját vallomása szerint kénytelenítve volt a' főkormányt elválni) Gradacsevics Husseinbég a' zsupanyei rév 's veszteg-intézet-

nek hárántos áltellenében épült Gradacs nevű várában lakozó eddigi Aga (százados) leve, ki is Pop Ilia nevezetű szerzetes unszolására Boszniának nem csak török hitű népét, hanem az úgy nevezett Rájákat is (nem muzelmanhitű török jobbágy) felfegyverezve szállott a' csataterre, hol a' boszniai keresztyénység legirtóztatóbb helyzetbe jutott: kétkevévén t. i. a' lázadók a' Rájáknak eddig nem tapasztalt hitőkben, őket vért (paizs, autemurale) gyanánt haditestök elibe állították minden harcz hevét rájuk háritván, a' pártosok szétüzetése után pedig, midőn a' török sereg kényszerítettésüket megértene, haza bocsátattak, azonban itt is mint félénk szökevények 's török hitű sorsosik elárulói nagy részint agyonverettek. A' fényes porta teljes feledést (amnestia) hirdete a' lázadóknak, mellynek tartalmából csak a' fővezér Gradacsevics, bátyjával, 's az említett Pop Ilia szerzetessel vannak kizárva: ezt midőn a' lázadási vezér tulajdon jobbágyi, mint a' pártos sereg fő része, megértett, urának javait rohanván meg, azt nagy részint kirablotta, 's mint hirlelik egyéb jószág 's marhákon kívül pénzben számos milliónyi aranyat és ezüstöt tön martalekká; a' fővezér részére mindazáltal már ezek előtt több számba nem vett marhát, értéket, 's pénzt tétetett a' Száván által a' nevezett szerzetes fáradalma bátorságba, miket is egy rég ismerős vinkovcei sütnök bizott hitére. Maga Gradacsevics számüzve lévén menedékét futásban keresé 's a' Száván áltelte előtt hivebb cselédei által saját Gradacs várát, mellyet a' törökénél jobb izléssel építete, földig lerontatá, nehogy ellensége kezére juthasson; áltelve pedig a' Száván 's kiállván a' veszteg-lés rendszeres időszakát marháit nagyobb részben az említett sütnök által eladogattatá. Több száz megszökött hivei különféle végvidéki várak 's helyekben lévén eloszolva maga a' vezér házi családjával (népével) együtt előbb Bródban tartózkodott, onnan a' nagymélt. udv. haditanács rendelése következtében a' slavoniai hadi főkormány ezekiránt jun. 24ikén 24 szám alatt T. Verócze vmegyéhez intézett levele szerint, a' fenálló rendszeres

egyezesek mellett, ideigleni tartózkodás helyül az eszéki várba tétetett által, minekutána e' f. e. jun. 16ikán kezdődvén az áltköltözések, a' végvidék a' sokaságot kebelébe nem foghatná, az emberiségtől javalt menedéket pedig főbb szerződések után, bármilly részre hajló pribéknek lefegyvereztetése 's a' veszteg-intézeti időszak kiállása után megtagadni nem lehetne: a' menedéket kereső pártos család az eszéki vár igazgatóság felvigyázására bizatván, a' mellett csend biztosítás végett mind a' T. N. vnsége, mind a' városi tanács megkérettek, hozzá adván azon feltételt, hogy a' mennyire a' várkörében elegendő szállás és hajlék az embernek és marhának nem találhatnék, egy része a' külvárosokba is szállíthatassék, a' szállásbér pedig, valamint az élelmek alku szerint kész pénzben leendő fizetésért szolgáltatassanak ki. — Julius 4ikén érkezett meg Bródból Diakováron keresztül az első szállítás, melly a' vezér bátyja lúségére bizott egyetlen feleségét, kis fiát nem különben a' felvigyázó bátya nőjét, több rendű házi tiszttel, cseléddel, és szolgálkkal, (kik számába egy pár szerezsen him és nő is tartozik), továbbá mintegy 20 szekérnyi butort, 's több vezeték paripát foglalt magában. A' kíváncsi nép tolongva tölté el az eszéki vár utcáit, a' vezérné mindenfelül elzárt hirtájából addig nem szállott ki, míg katona örök kelvén elő az ujság-vadász csoport jobbadán félre nem vonult. Sergenként nódítja eszéki nőinket a' kíváncsiság látogatni a' vezérnét, kit is hó 's lilium fejérségü mintegy 26 évü különös szépségnek hírlenek: ő helyzete súlyát érezvén busongásban töli óráit, 's honja felé sohajtozik, beszél illyr nyelven, kívánságát abban nyilatkoztatá ki hölgyeink előtt: hoznának neki illatos virágokat, mellyek zamatjában felette gyönyörködik, szolgáló cseléde 10 asszonyból áll, társalkodónéi sógora nője, kit nála szebbnek tartanak, 's egy őrnagyné, ki nálak merészebb levén fátyol alatt a' küszöbön is' tul mert már lépni. — Julius 5ikén a' vezért (Gradacsevics) a' diakovári püspök vendéglé meg, több hivatalos ur együtt létében: a' vezér beteges állapotja miatt csak Julius 6dikán délutáni 2 óra tájban

érkezhetett övéihez meg Eszékre; termete közepszerű, karcsu, ábrázata halvány, sápadt, barna, mellyet csak kikelt tüzes szemei különösítnek, idejére nézve mintegy 32 esztendő. A' slavoniai katona főkormány által kérdés tétetett vagyonának kinyilatkoztatása iránt, nehogy annyi ember a' polgári hatóságok terhére essék; következése hivatalosan előttünk tudva nincs. Felsőbb rendelkezéskig Eszéken marad Gradacsevics cselédivel, azenlitett szerzetes Pop Ilia pedig a' bródi monostorban tartózkodik; Gradacsevics Bécsbe készül. Egyébiránt a' bródi veszteg-intézet által hivatalosan közölt jegyzék 84 férfi 's 39 nőt öszvesen 123 személyt foglal magában; az itteni szállítási hivatalos feljegyzés szerint pedig van örege apraja férfi 71, nő 41, mindössze 112, az asszonyok öt háremre felosztva. A' lovak száma 125, mellyek közül 20 a' vezér, 5 fia tulajdona. Julius 8ikán a' vezér Réth faluba Pejachevich grófhhoz lévén ebédre hivatalos, asztal után embereivel különös ügyességgel mutegatá Dzsilidszik játékát, somfa vesszőket egymás ellen hajgálván a' ló legsebesb futtában kapdosák azokat a' földről fel. Értékéről hivatalos hírek után csak annyi van tudva hogy embereinek ideigleni élelmére az eszéki vár igazgatóságnál nyolcz ezer frnyit adott légyen által pengőben. Van közöttök 4 bégh (földesur) egy bimbaja (ezredes) egy bulibasa (kapitány) egy subasa (három falu birója) egy sarak (pénzváltó), Ilia Davidovich, ki is a' német nyelvet jól érti, egy kadia (biró), a' többiek a' vezér házi tisztjei és cselédei.

A N G L I A.

Az alsóház jun. 27iki ülésében elébe terjeszti lord Palmerston a' háznak a' holland-orosz adósság iránt (1815ből) a' mult 1831 nov. 16ikán ez utóbbi hatalmassággal kötött egyezést. Baring ur ezután azt kérdé a' nemes lordtól, megvannak e most már Görögország újabb határi állapitva? mire lord Palmerston azt felelé, hogy az eziránti egyezés rövid időn elkészül 's azonnal elébe fog a' háznak terjesztetni. Erre lord Althorp a' napirendet, u. m. az irlandi reformbill harmadszori felolvasatását sürgeté, mi is kevés szólalkozás után

minden szavazás nélkül megtörtént. Ez meglevén, Baring ur azon billjét kívánta másodbiztosság elejébe (be recommitted) adni, melly az alsóház tagjaitól az adósság miatt be nem fogathatás privilegiumát kívánja elvételni. Lord Althorp ellene vala most a' billnek, mert bővebb megfontolás után úgy találta, ugymond, hogy annak több káros következése lehetne mint haszna. Ugyan illy értelemben szólott Hunt, Hume, Willoughby, Shiel és J. Russell urak, az utóbbi különösen fölhozván, milly káros visszaélések 's pártos fondorkodások eshetnének, ha egyik vagy másik parlamenti tag hirtelen adósságba keveredvén vagy kevertetvén, egy ideig a' házon kívül kénytelenítettnek lenni; — 's még is ez indítvány 69 szóval 15 ellen elfogadtatott. Végre lord Althorp jelenté, hogy Stanley ur holnap indítványt fog tenni az irlandi tizedek iránt. (Végre valahára!)

A' felsőház jun. 28diki ülésében felvitte a' lordadvocat több alsóházi tag kíséretében a' scot reformbillt. Előadván ezután marq. Lansdown az irlanditizedekről szóló biztossági utolsó tudósítást, számosan sürgették a' lordok, hogy a' billek is ez iránt minélelőbb hozassanak már be, minthogy a' parlament eloszlásához közel 's több más dologgal is nyomásztva van. Gróf Grey az Oroszországgal kötött, fenn említett egyezést adá elő. Mire lord Brougham a' scot reformbillt először kíváná olvastatni 's ez meg is történt; a' másodszori felolvastatás jul. 4ikére tétetvén.

Minden oda mutat, így szól a' Courrier, hogy a' hollandi királynak a' conferentia utolsó protocollumára (mellyben Antwerp áltadatása kívántatott) adott felelete már megjött. Mondják a' válasz nem olyan, millyet a' conferentia várt, sőt némelleyek szerint a' hollandi király röviden 's egyenesen kimondá, hogy az (oct. 15diki) 24 cikkelyt el nem fogadja, akármi történik. Ez már az alkudozásoknak elválasztó pontja; itt kell kitétszeni, fogja e' conferentianak szavait 's fenyegetésit tett is, és mikép követni? — (A' hollandi király feleletét jövő levelünkben. L. Hollandia.)

A' visszahívott lord Heytesbury helyébe

gróf Durham (gróf Grey veje, lordpecsétőr 's a' mostani ministerium legnemzetibb érzésü tagjainak egyike) indul Pétervárába követül.

All. Z. Az alsóház jun. 28iki ülését ujjolag a' szerencsétlen Lengyelek ügye foglalá el 's tette nevezetessé. Lord Ebrington t. i. kérelmet nyujta be az országban lakó Lengyelek részéről, kik az orosz iga ellen panaszkodván, az alsóház hathatós közben járásaért esedeznek. Azon megjegyzésre hogy a' ház idegenektől, csak őket illető panaszt és eziránti kérelmet nem fogadhat el, Fergusson ur állá fel, 's régibb ígérete szerint indítványt tön, mellynél fogvást a' februar. 26diki orosz hirdetés (manifest) 's az ahoz kapcsolt organicum statutumok, ugyszinte az akkori angol orosz követnek ez ügyben érkezett hivatalos levelei terjesztetnének elő. Fergusson ur nem válogatta kifejezéseit. Ő az alsóház tagjaihoz mint emberekhez, 's mint nemzethez, az emberi-és nemzetiség nevében szólott; 's a' visszaélt statushatalom — legyen az bár a' legfőbb — iránt gyöngéd tekintettel lenni nem találá szükségesnek. „A' czár“ ugymond, magát az árvák atyjának, gondviselőjének nevezi. Ocsmány képmutatás! Ezek a' gyermekek az ország külön részeibe hurczoltattak el hogy itt honjok ellenjeivé 's egy tyran szklávjáivá neveltessenek, ki maga is csak szklávjája a' régi moszkovai pártnak (Halljuk!). A' czár oda czélez, hogy a' Lengyeleket nemzetiségökből kivetköztesse, semmivé tegye; de ellenben Angliának jusa van, sőt kötelessége a' Lengyeleket védeni 's kikelni Oroszország bánalma ellen, melly Europa békességét és interesséit sérti, valamint önmagában rossz és erkölcstelen. Mert, azt csak senki sem mondotta még, hogy a' fejedelem egy önszántából adott constitutiót megtartani nem köteles. Már pedig Mikó's, thronusra léptekor megesküdött, hogy a' (Sándor által adott) lengyel chartat híven megtartandja; 's ő azt minden pontjaiban nyilván, durván, szemtelenül hagyta megsértetni. Nem volt tehát a' lengyel nemzetnek feltámadni jusa? Ugy nem volt az angol nemzetnek sem II. Jakab hitszegése ellen (1688ban) feltámadni jusa, ugy a'

mostani, 150 esztendő angol kormány, ugy Europa minden szabad nemzetének mostani kormányformája törvénytelen. . . „Hasonló, sőt még keményebb 's a' czárt személyesen érdeklő kifejezésekkel éltek a' háznak egyéb tagjai, kiket az egy Baring, az egy Peel hasztalan igyekeztek enyhíteni. Maga lord Palmerston (külsőminister) ekép szólott: „Mint-hogy szándékom, nemes barátomnak indítványát támogatnom, nem fogok bővebben ereszkedni azon okokba, mellyekkel ő azt gyámolítá. Kérem az urakat, jegyezzék meg, hogy a' kormány igen jól tudja azon just, mellyet neki a' bécsi szerződés ad Lengyel- és Oroszország viszonyaiba szállalkozhatnia; hogy (a' kormány) ezen szerződést a' kel- lő szempontból tekinti 's már is olly lépéseket tett, mellyek vélekedése szerint Lengyel- ország és Europa mostani állapotjához leg- jobban illenek. Az orosz bánásmódnak bővebb fejtegetésébe én ugyan a' jelen környülmé- nyekben — mint a' ház is érzeni fogja — nem ereszkedhetem; a' mi Oroszországnak még le- hető, jövő rendszabásait illeti, azokra csak azt jegyzem meg, hogy Oroszország po- litikája megkívánja, a' lengyel nép bizodal- mást 's érzelmeit magához hódítania. — Tur nevezetűt, ki szinte említettett, a' mi illeti, ő szász alattvaló, 's zár alá vétele elkerül- hetlen volt.“ Egyik ujság helyesen jegyzi meg az ezen napi heves tanakodásokra, hogy ha a' még nem reformált angol parlament így szól e' dologban, mit fog a' majd reformált még tenni és mondani? — —

Jun. 29dikén O'Connell kérdésére je- lenté Stanley ur, hogy az irlandi tizedek i- ránt három billt fog a' jövő csötörtökön (jul. 5dikén) behozni, mellyekből kettőnek lega- lább még e' jelen ülések alatt ált kell menni. Az első, ugymond, a' tized iránti alkukat illeti, mellyek állandókká, változhatlanokká fognak tétetni; másik az egyházi administra- tioról szól; harmadik a' tizedmegválthatást határozza el, bizonyos, a' parlamenttől füg- gő, esztendőszámra. Stanley ur ugyan ekkor az irlandi politikai processiók iránt tett in- dítványát hozta még vissza, minthogy azt, mint mondá, ez uttal a' hevesen készülgető

oppositio miatt nem reményli idején áltvihe- tőnek. O'Connell ezeni örvendezésére azt jegy- zi meg lord Althorp, hogy a' mi halad, el nem marad. — Végre Robinson ur jelenté, hogy a' következő parlamenti ülésben ugyan- csak a' parlament hét évigleni ujithatlansága ellen fog indítványt tenni.

FRANCZIAORSZÁG.

A' Moniteur hosszú elmélkedést közöl a' cassatioszék érdeklött ítélete felől 's azt ál- litja, hogy ha az 1828diki törvényegyetem minden utai használtatnának, talán ugyan- azon tárgy felett egy más, ellenkező végitéle- tet lehetni nyerni; de a' kormány illy hos- szas, halasztékos utokba nem ereszkedvén, fentartja magának az ostromállapot törvényes- ségét a' nyomban összehivandó parlament e- lébe terjeszteni 's azt ott megfejtetni. Azon- ban méltán csudálkozik a' Messenger, mikép tekintheti a' ministerium a' nevezett kérdést csupa juristica controversiának, holott a' cas- satioszék, melly legfőbb ítélőszéke az ország- nak, nyilván kimondá, hogy a' charta a' ha- dítörvényszék bitorlása által meg van sértve, még pedig az azt behozott, felelni tartozó ko- ronatanácsok (ministerek) által van megsért- ve. —

Garnier-Pagès, Laboissier és Cabet kö- vetkamarai tagok junius 30ikán a' párisi szo- kott első bíróság előtt megjelentek 's kinyilat- koztaták: hogy most, minekutána a' törvény ismét áll, készek az illető törvényszékek e- lőtt 's törvényes felszólítás után akármikor is megjelenni 's a' nekik vétkül tulajdonított tettekért felelni.

Chateaubriand, duc de Fitzjames és Hy- de de Neuville jun. 30ikán szabadon bocsát- tattak. A' kormány felette nagy zavarban van; a' ministeri változások pedig újabb habozás- ban; Dupin ur, ki 30dikán, mint mondják, kevésbé keményen 's csipősen nyilatkoztatá ki magát az udvarnál, Párisból elutazott, 's most már újabb szövvényes alkudozások folynak; Soult hasonlólág ferdőbe utazott, 's újabb hi- rek szerint a' parlament nem fog october előtt összehivatni. —

A' koronaherczeg Parisban megérkezett.

A' Tribune, National, és Quotidienne julius 2diki leveleik a' postán lefoglaltattak.

HOLLANDIA.

A' hollandi ujságok hitelesen közlik a' conferentia 64 és 65dik protocollumát, ez utóbbinak 7 függelékével (A—G.), mellyeknek velejét itt közöljük.

A' 64dik protocollumban (jun. 10dikéről 1832) emlékezés esik egy javasolt tractatus-ról, mellyet a' hollandi meghatalmazottak f. e. januarius 31dikén, tehát a' conferentia kezdete után 6 hónappal nyújtának be a' conferentiának 's mellyre ugyanók majus 29diki szóbeli jegyzékökből is hivatkoztak. Minthogy ezen javasolt tractatus csak külön igazgatást, nem egyszersmind külön politikai állást akart Belgiumnak adadni, ámbár már azelőtt a' hollandi meghatalmazottak hivatalos közleményeket is fogadtak el Belgák királya Ó Felségétől, — azért arra a' conferentia nem is válaszolt; de most az újabb reá hivatkozás következtében irományai közé csak azért is felveszi, hogy abból kitéssék, mikép az ügy halogatása nem a' conferentia hibája volt, hanem a' szüntelen 's idétlenül is vonakodott Hollandiáé.

A' 65dik protocollum (jun. 11ikéről) hét függelékben, részint Hollandia részint Belgium részéről közleményeket, 's a' conferentiának azokra adott válaszait foglalja magában. A. függelékben mentik magokat a' hollandi meghatalmazottak az iránt, hogy maj. 29diki szóbeli jegyzékök (Verbal-Note) foglalhatja ugyanaz, melly gróf Orloffnak, Haagában mulatásakor küldetett; de ők azt a' conferentiának hivatalosan nem adhaták be mind addig, míg ennek saját nyilatkozása szerint a' november 15diki tractatust mind az öt hatalmasság alá nem írta; ennél fogvást, miután az aláírás megtörtént 's ez maj. 4dikén nekik (a' hollandi meghatalmazottaknak) tudokra adatott, ők legillőbbnek 's alkalmasabbnak találták az alkudozásokat ott kezdeni meg ismét a' hol az megszakadt, azaz a' nevezett szó-jegyzéket hivatalosan benyújtani. — A' conferentia B. függelékben erre válaszolja: hogy az alkudozások halasztásának okát, mire a' hollandi jegyzék czélzani látszik, ma-

gára háríttatni nem engedi. Hollandia volt az, melly szüntelen vonakodása által, gróf Orloff nyilatkozása szerint is, önkényt szalasztotta el az utolsó alkalmat, mellyben neki a' conferentia, hasznára munkálhatott volna. Ezen vonakodás következtében történt a' november 15diki tractatus megerősítése, 's most már olly alkudozásokról szó sem lehet többé, mellyek az abban foglalt köteleztetésekkel (t. i. Belgium politikai függetlenlétének megismerésével 's a' t.) ellenkeznének. Minden, a' mire ezután a' conferentia ajánlkozhatik, csak az, hogy egy, Belgium és Hollandia közt kötetendő, de a' nov. 15diki tractatus pontjain alapuló, békés végegyezés eszközletében közbenjáró akar lenni 's ez iránt a' hollandi követeknek adandó újabb felhatalmazást annál sürgetőbben 's rövidebb idő alatt várja és kívánja, minthogy különben egyéb roszon 's feleletterhén kívül Hollandiára nézve, Belgium a' németalföldi közös statusadósság 1832 januarius 1sójétől reá eső részét nem fogná — 's igen méltán — megfizetni, mivel azt saját birtokának törvényes védelmére kénytelenítetik fordítani. — Ennek következtében C. függelék alatt a' conferentia két ajánlott-egyeztést közöl a' hollandi meghatalmazottakkal, mellyeknek egyike Hollandia 's a' conferentia (az 5 hatalmasság) között, ha t. i. erre a' hollandi képviselők felhatalmazást kapnának, másika pedig egyenesen Hollandia és Belgium között volna végleg, a' conferentia értelméhez képest, kötetendő. Egyszersmind a' conferentia minél előbbi, meghatározott feleletet kíván Hollandiától az iránt, el akarja e ezen ajánlott-egyeztéseket azoa esetre fogadni, ha már az utóbbi, t. i. a' végegyezést illető Belgium elfogadta, vagy nem? — A' D. függelékben csak emlékezteti a' conferentia Holland meghatalmazottit arra, hogy, ha az 1831beli october 15diki 24 cikkely értelme és végrehajtásmódja felett kétségek támadnak, azokat a' conferentiának januarius 4dikén (1832) kiadott felvilágosítási szerint kell elhárítani. Az E. függelék közli már azon ajánlott-egyeztést (Entwurf) is, melly Hollandia 's az öt hatalmasság között volna a' további alkudozásokra nézve kötetendő. — E' szerint Hol-

landia felhatalmazná követeit, a' Németalföldi királyságban 1830ban kiütött (belga) támadás következtében, olly véget-vető 's elintéző-egyezésre lépni az öt hatalmasság — mint a' párisi és bécsi tractatust aláírottak — követeivel, mellynek a' párisi és bécsi pontok ellenére most már ezek volnának alapontjai: 1) Hollandiának Belgiummal a' bécsi tractatus által (1815 maj. 15dikén) megállapított egyesülete felbomlottnak 2) Belgium független, neutralis statusnak ismértetik. Ennek határai 's elváltának föltételei a' jelen egyezéshez kapcsolt czikkelyekből lesznek láthatók; mellyek szintannyi divatnak és erejűek, mintha ezen egyezésnek egészítő részei volnának, 's a' mellyek nyomban Hollandia és Belgium közötti egyezéssé fognak változtatni, melly az öt udvar védelme 's kezessége alatt a' hollandi királyi, 's egy belga, meghatalmazottak által fog aláírtni. 3) E' jelen egyezés erősítettnek meg 's ratificatioji 6 hét, vagy ha lehet, még hamarabb Londonban cseréltetnének ki. —

A' 24 czikkely fekvén e' kötetendő végegyezésnek mind folyvást alapul, következnek F. alatt némelly felvilágosító czikkelyek, mellyek amazokkal hason értékűeknek ismértetnének, 's mellyek amazok végrehajtásának idejét és módját határozzák meg. T. i. 1 czikkely: A' kölesönös kitakarodás az urokat váltandó városokból, várakból és helyekből legfeljebb e' folyó év julius 20dikáig megtörténjék. 2) Nyomban azután mind a' két status biztosokat küldjön Antwerpbe, kik ott békés alkudozás útján 's a' mostani kölesönös viszonyok szerint minden pont iránt közelebb végezzenek, jelesül a' 24 czikkely 9 és 12dik pontjai iránt, mellyek végrehajtása azon alkudozás bevégeztéig felfüggesztetik. 3) Ha a' hollandi és belga biztosok, kik Utrechtben fognak egybegyülni megegyezhetnek azon módok iránt, mellyek szerint a' belga részre eső évenként fizetendő 8,400,000 németalf. forintnyi statusadósság mérsékelt cursussal capitalisáltathatik: ugy ez az egyezés szintolly erejűnek fog az öt udvar által tekintetni, mint az egyezésnek egyéb egészítő pontjai. (Folytatjuk.)

NÉMETORSZÁG.

Mannheimban jul. 2 és 3dikán rendetlenségek történtek egy, a' nagyhercegi főtörvényszék által hozott ítélet következtében — melly egy, a' Wächter am Rhein (Rajnai ór) czimű ujságban megjelent czikkelyért Strohmeyer kamarai practicanst mint író két hónapi, és Schlund Ferenczet mint szerkeztetőt három héti házi-fogságra ítélte. A' suhanczok, mesterlegények, 's néhány Lengyelből álló népcsoport Strohmyernek a' nevezett napok estvéjén yivatot kiáltozott 's kiakará őt erővel házából menteni, de a' vársi tisztségnek 's polgárságnak segédére ment katonaság a' gyülevész népet csakhamar szétszlatá; miuttal néhányan megsebesültek 's 40 elfogott. Az udvari törvényszék Strohmyert szabadon bocsáttatra. —

Mit gróf Münch-Bellinghausennek Frankfurtba érkezte után feszült figyelemmel vártak, 's mivel Andreä officinája olly titkosan foglalatostkodott, az egy nyilvános protocoluma a' német szövetséggyűlés 22ik ülésének (junius 28káról), mellyben ausztriai császár és burkus király Ő Felségöknek követei az érettséghez nagy léptekkel siető németországi revolutio megelőzésére bizonyos, a' szövetségnek régi principiumaiból folyó javaslatokat tettek, 's a' többi szövetségi statusok határozólag el is fogadtak eképen:

I. Minthogy a' bécsi vég-acta 57ik czikkelye szerint (német statusokban) az egész statushatalom az egy fejedelem személyében vagyon egyesítve 's abban egyesülve kell maradnia, és így a' fejedelem valamelly képvisleti alkotmány által csupán bizonyos jus a i g y a k o r l a t á b a n köttethetik a' rendek vagy követek együtt munkálkodásához: tehát minden német fejedelem, mint a' szövetségnek tagja, egy ezzel ellenkezésben álló kérelmét (Petition) a' rendeknek nem csak egész jussal visszavetheti, hanem a' szövetség céljához képest (melly Németország külső és belső bátorsága) visszavetni köteleztetik is.

II. Minthogy a' bécsi vég-acta idézett 57; továbbá 58ik czikkelyei szerint a' rendek által egy német fejedelemtől sem tagadtathatnak meg a' szövetségi köteleztetések és külön sta-

tusalkotmány szellemében viendő kormányzásra megkivánt költségek: tehát azon esetek, melyekben valamely német rendek gyűlése (országgyűlés) az adókat közvetve, vagy közvetlen megtagadná: — azok sorába tartoznak, melyekben a' vég-acta 25 és 26ik cikkelyei alkalmazandók. (T. i. ilyenkor a' szövetség erővel állíthatja a' rendet azonnal vissza. —)

III. A' szövetségi statusoknak belső törvénykezésük sem a' szövetség célját, — mint ez a' szövetség-acta 2ik 's a' bécsi vég-acta 1ső cikkelyeiben kifejtve van —, sem más szövetségi kötelezések, jelesül az e' célra teendő pénzádományok teljesítését nem akadályoztathatja.

IV. Hogy a' német szövetség 's az azt képező szövetségi gyűlés tekintete és jussai minden sérelem ellen biztosítsanak, egyszersmind pedig egyes szövetségi statusokban a' kormányzások és rendeik között fenálló alkotmányos viszonyok fentarthatása könnyebbítessék: *) e' végre a' szövetségi gyűlésnél előlegesen is 6 esztendőre egy kü-

*) E' helyett ezt kíváná a' bajor-királysági követ tétetni: „egyszersmind pedig egyes szövetségi statusokban a' kormányzásoknak alkotmány szerinti jussaik fentarthatása 's gyakorolhatása könnyebbítessék“ a' mi felette különböző, minthogy ez által megismertetik, hogy az alkotmány (constitutio) a' kormányzók és nép között nem csak kölcsönös viszonyokat, hanem kölcsönös jussokat is szülhet. Különb, így szöla a' bajor követ, ha csak viszonyok fentarthatásáról vagy szó, ezt úgy is lehetne érteni, mintha a' német szövetség a' külön statusok belső kormány- és igazgatási ügyeikbe is avatkozhatnék, a' mit pedig nem akar mondani. De ezen észrevételét a' bajor követnek a' gyűlés elmellőzte.

lön biztosság (Commissio) állíttatik, melly a' német szövetségi statusokban előforduló országgyűlési vitákra ügyeljen 's ha azokban némelly, a' szövetség iránti kötelezésekkel vagy a' szövetség által biztositott kormányjussokkal ellenkező végzéseket 's ajánlatokat találna, ezeket a' szövetségi gyűlésnek bejelentse, melly irántok mind maga, mind az illető kormánnyal tanakodni fog. Hat esztendő múlva ezen biztosság iránt újabb egyezés fog tétetni.

(Vége jövő levelünkben.)

ELEGY HIREK.

Lafayette generalt Lagrange jószágába vonultakor az egész vidéki népség a' legnagyobb lelkesedéssel fogadá.

Franciaország népessége az utóbbi összeírat szerint, mellyet a' francia kormány f. e. jan. 1sőjétől kezdve 5 egész esztendőre határozott hivatalosnak, 32,560,934re terjed. Parisé egyedül 774,338ra.

Darmstadtban június 24ikén halt meg Dr. Zimmermann Ernest, jeles egyházi szónok 's író, az egyetemi egyházi újság alapítója és szerkesztője, rövid betegeskedés után élte 46dik évében.

A' Göttingai tanulók száma a' jelen félévben 847, közülök 227 hittudományt, 321 törvényt, 's 167 gyógyászságot tanul, a' többi bölcselkedik.

Pénzfolyamat :

Bécs (Julius 14dikén) közép ár:	
Státus 5 pC. kötelezőlev.	87 — p. p.
— 4 pC.	— — — —
— 1820diki nyeres. kölcsön	— — — —
— 1821diki	123 — — —
Bécs vár. 2½pc. banko kötel.	47 ½ — —
Az udv. kam. 2½ perCt kötel.	— — — —
Bank-actiák v. részvények darabja	1132 ½ — —

A' gabonának pesti piaci ára Julius 17dikén 1832.

Pozs. m. vtó. gar.	legjobb	középszerű	csekélyebb	Pozs. m. vtó. gar.	legjobb	középszerű	csekélyebb
Tisztabúza	133 ¼	120	113 ¼	Zab	34 ½	33 ¼	32
Kétszeres	93 ¼	86 ½	—	Köles	—	—	—
Rozs	54 ¾	53 ¼	46 ¾	Köles-kása	—	—	—
Árpa	44 ¾	44	—	Kukori za	48	46 ¾	44

Szerkeszteti Helmezy. — Nyomatja Landerer.